

La nova Zirkòlika que teniu a les mans, amb l'augment de pàgines i la incorporació de nous col·laboradors de prestigi, només té sentit en el context d'una art -el circ- que guanya presència i reconeixement en la societat del segle XXI respecte dels últims anys del segle passat. De la mateixa manera que l'art de la pista, Zirkòlika pretén estar en consonància amb el món actual, i per això ens hem de felicitar pel premi atorgat per l'Associació de Publicacions Periòdiques en Català en reconeixement a la tasca de difusió desenvolupada a internet a través del web www.zirkolika.com.

La nostra revista ja no podia tractar la informació que genera el món del circ encaixonada en 32 pàgines, i de la mateixa manera, tampoc no pot renunciar a tractar els temes d'actualitat amb rigor i fent-ne una anàlisi exigent. Hem començat per un dels temes més polèmics: els animals del circ. És un tema que calia abordar de fa temps fugint de posicions dogmàtiques i simplistes, ja que es tracta d'un aspecte de la realitat circense que enfronta d'una manera difícilment reconciliable partidaris i detractors, tradicionals nostàlgics i contemporanis instal·lats en una radicalitat molt sovint poc documentada.

El cert és que la relació de l'home amb els animals ha canviat en les últimes dècades. Al llarg del segle XX, s'ha passat del gust per conquerir terres exòtiques i dominar la natura a l'avorriment de veure números poc originals de feres o elefants, i d'aquí a l'alerta pels perills de l'acció de l'home sobre el medi ambient.

Avui dia, a la societat s'imposa la consciència que els animals han de ser protegits, de la mateixa manera que s'han de preservar els seus hàbitats naturals. Però no tots els animals són iguals ni tots els individus de determinades espècies (fins i tot si són salvatges) tenen les mateixes necessitats. No és veritat que l'entorn salvatge sigui el més adequat per a alguns exemplars, igual que és cert que la relació entre el domador i la fera, tal com s'ha entès generalment fins ara, és caduca.

En un món en què s'imposen nous valors, la creativitat i la capacitat d'establir un nou tipus de relació entre homes i animals són els recursos que ha de fer servir el circ amb animals per guanyar l'interès perdut. O bé cal esperar que l'art circense en prescindeixi definitivament. Zirkòlika, amb aquest número, vol contribuir a engegar un debat serè, que considerem necessari i inajornable.

ZIRKOLIKA NÚM. 24

Primavera 2010

Portada: Lleó de Vladislav Goncharov.

Festival Internacional de Circ de Budapest.

Foto: Manel Sala "Ulls".

Equip

Director: Vicent Llorca.

Redacció: Cesc Martínez, Oriol Raventós, Marcel Barrera, Ramón Bech, Miquel Moreno, Víctor López, Laia Gilabert, Jordi Jané, Joan Maria Minguet, Javier Jiménez, Davel Puente, Joan Ramon Graell.

Disseny i maquetació: Santa Rita Comunicació

Fotografia: Manel Sala "Ulls", Payaso Enrico, Jesús Atienza, Christophe Roullin, Sheila Del Val.

Traducció i correcció: Anna Arnall, Cesc Martínez.

Assessorament terminològic: Jordi Jané.

Han col·laborat: Raffaele de Ritis, Alfonso Ayuso, Neus Masferrer, Sonia González, Ander Irigoyen, Vicente Sánchez, Toni Ferreiro.

Zirkolika

Apartat de correus 2008

08080 Barcelona

Tel.: 93 310 67 93 • 93 310 42 99

Fax: 93 350 30 00

www.zirkolika.com

zirkolika@yahoo.es

[twitter](https://twitter.com/zirkolika) [www.twitter.com/zirkolika](https://twitter.com/zirkolika)

[facebook](https://facebook.com/zirkolika) [www.facebook.com/zirkolika](https://facebook.com/zirkolika)

Dep. Legal: B-40.687-2008

Imprimeix: Índice Arts Gràfiques

sumari

Panorama

Animals al circ?, per Raffaele de Ritis	4
Pobre Nou Festival, per Vicent Llorca	
Espais de creació autogestionats, per Laia Gilabert	8
L'INAEM es compromet a un Plan General de Circo, per Jordi Jané	10
Price: balanç i proposta, per Davel Puente	12
Un hotel itinerant: l'Hotel Raluy;	
Sense Salon Mondial du Cirque per al 2010, per zrk	13
Zirkòlika guanya el premi APPEC, per Oriol Raventós	14

Festivals

Montecarlo 2010, per Vicent Llorca	16
Festival Internacional de Circ de Budapest, per Ramon Bech	18
Festival Mondial du Cirque de Demain - Paris, per Vicent Llorca	20
Albacete Connection, per Marcel Barrera	22
Festival Internacional de Circ Ciutat de València, per Vicent Llorca	24

Reportatges

Johann Le Guillerm, per Davel Puente.	
Art pur, per Javier Jiménez	26
Cirque Phénix, per Ramon Bech	29
Atempo Circ, per Joan Ramon Graell	30
Petita feina per a pallaso vell, per Oriol Raventós	31
Sarkha, per Vicent Llorca	32

Una conversa

Yvonne Kludsky. Ensinistradora d'elefants, per Jordi Jané	34
---	----

Història

El Circ Olympia (1924-1947), per Ramon Bech	38
Félix Malleu. Apoteosi i ruïna d'un domador de lleons, per Adolfo Ayuso	40

Circo Mèliès

Daja-Tarto a la gran pantalla, per Javier Jiménez	44
---	----

El circo en las artes

El pentagrama del circ, per Joan Maria Minguet	46
--	----

Zirkoteca

	48
--	----

Agenda

	50
--	----

Animals al circ?

per Raffaele de Ritis traducció de l'italià Cesc Martínez

Cap animal pot ser degradat per diversió (...) ni tingut en captivitat, tret que es trobi en un entorn físic i social adequat. És difícil pensar en un espectacle d'animals que no trenqui almenys una d'aquestes dues regles, i ja és hora que tornem a examinar aquest tema amb una mirada més crítica.

Desmond Morris

Com una caravana parasitària de modes i cultures, el circ construeix la seva identitat per acumulació. Si en el seu primer segle de vida semblava que n'hi hagués prou d'alternar art eqüestre, rialles i acrobàcies, l'era industrial i el romanticisme van afegir al cercle l'heroïcitat i l'olor de mort del circ romà a través de dues novetats de finals del segle XIX: l'esgarripança de les grans altures i les feres.

L'estretor de les gàbies de les ménageries es va adaptar gradualment a la pista gràcies, sobretot, a la indústria-escola dels germans Carl i

Restes d'herois i de passat

Allò que a les gàbies dels animals era una dramàtica proximitat cos a cos, a la pista, en canvi, dibuixava una distància compositiva, diguem-ne "pacífica", i traçava una estètica a base de piràmides, postures, tamborets, catifes i salts, ja fossin de feres, cavalls o paquíderms, com la contemplació de l'univers natural que s'oferia a l'època dels viatges i dels invents. Si en aquells anys un deixeble dels Hagenbeck com Richard Sawade va intuir i desenvolupar el concepte del grup de tigris i l'escola eqüestre dels Schumann exaltà

els prodigis del segle anterior, des d'aleshores hi ha hagut poques variants d'aquest llenguatge. Fou a Amèrica, tan sols, on l'adrenalina semblà la protagonista dins la gàbia, a partir dels anys 30, amb el divisme brutal de Clyde Beatty, l'únic que completava una autèntica relació de tensió amb els lleons, i la seva contemporània Mabel Stark, el número de la qual acabava amb una hàbil posada en escena d'un atac cos a cos de la tigressa Rajah prenyat d'erotisme. Però quan el francès Alfred Court va desembarcar als Estats Units, el seu número *Pau a la jungla* (que en realitat aconseguia amb mètodes rudes) no representà sinó una tornada a les escultures vivents amb la -malgrat tot- memorable piràmide de lleopards, hienes, óssos i gossos dàlmata.

Potser només es pot parlar d'ensinistrament en el sentit de col·laboració i respecte pels temps llargs i la sensibilitat dels animals a partir dels anys 50: és el cas dels germans Knie, que van aconseguir resultats prodigiosos amb elefants africans i grups

de cavalls, o el dels domadors de tigris Vojtech Trubka i Gilbert Houke. Aquest darrer és possiblement un dels que més s'ha acostat a l'Edèn en la història del circ, ja que actuava amb la gàbia buida d'accessoris i mantenia una autèntica relació entre home i animal. Són casos en què els exemplars se seleccionaven d'entre desenes i era el domador el que adaptava el seu art a les característiques i als ritmes de l'animal individual (una escola que avui segueixen els Orfei-Nones, que tenen els mitjans i la passió per experimentar amb desenes i desenes d'exemplars).

Wilhelm Hagenbeck (que aviat acabarien sent rivals), amb resultats prodigiosos tant en la captura violenta dels animals en el seu hàbitat com en l'ensinistrament, definit com "humà" però que en realitat calia entendre com la submissió d'óssos, tigris i elefants al nostre comportament. Començant pel lleó cavaller i fins al camell patinador, a principi del segle XX no hi havia circ d'Europa ni d'Amèrica al qual no s'hagués enrolat alguna atracció del catàleg Hagenbeck provista del gran invent marca de la casa: la gàbia circular.

▲ Alexis Grüss.
Foto: Christophe Roullin.

▲ Martin Lacey Junior. Foto: Christophe Roullin.

En els anys 70, l'aparició dels domadors superestrella, en la línia de Gunther Gebel-Williams, portà els ensinistradors a exhibir-se com a sex symbols del circ, emmirallant-se en les *pin-ups*, però no per això el contingut dels números va millorar gaire, i menys encara la dura realitat de l'espai i de l'ensinistrament d'elefants i feres. La moda del domador es va fondre amb la identitat del propietari del circ; el fuet ha estat el ceptre que s'han passat de generació en generació les dinasties europees, però només en casos comptats (Togni, Chipperfield, Knie) ho han fet amb el talent i la preparació necessàries, ja que sovint han tingut massa pressa per aconseguir resultats.

Fragilitat d'un art en decadència

La paradoxa és que avui, quan les condicions de manteniment dels animals en els circs han assolit el màxim històric de qualitat pel que fa a l'atenció i a l'espai, l'art del domador sembla haver esdevingut l'emblema de la decadència del circ clàssic, i l'opinió pública és al súmmum de la seva hostilitat.

Queden pocs testimonis d'un passat que ja és remot que hagin tingut la sort d'admirar llegendes com Pablo Noel, que semblava gairebé un actor de cinema entre els seus vint lleons; o dives de la pista tan esveltes com Paulina Schumann entre els cavalls; o aquell miracle de presència escènica que fou Gunther Gebel-Williams, i difícilment es veuen els hereus de Flavio Togni amb els elefants o de Fredy Knie amb els cavalls.

Darrere d'aquells gegants, avui hi ha un mar de mediocritat i avorriment. Malgrat les simfonies eqüestres vivents que encara són capaços d'interpretar Fredy Knie fill o Alexis Grüss; la qualitat dramàtica i carismàtica de Martin Lacey dins la gàbia, hereu pur dels anys daurats de l'era Chipperfield, o el talent ple de paciència de Hans Ludwig Suppmeier, és difícil pensar gaires exemples en què el circ amb animals mantingui l'exaltació d'una experiència d'art i d'ofici. La decadència de l'art del domador es correspon a la del pallasso i a totes les altres disciplines del circ clàssic, i forma part de la metamorfosi de la noble tradició en rutina fatigosa.

A més a més, a tot això, cal afegir-hi la nova presa de consciència de l'home vers el món animal.

Així doncs, en un art com el circ, que es basa a forçar els límits, en el qual l'acrobàcia més sublim s'ha aconseguit sempre a través de la coerció violenta dels infants, com es pot definir el problema ètic dels animals? En els números acrobàtics, la pedagogia circense contemporània occidental ha demostrat, des de fa uns decennis, que es pot prescindir de la violència contra els menors per aconseguir resultats; però al mateix temps, la indústria de les atraccions encara no ha pogut desenganxar-se de les gestes aconseguides amb mètodes insuperables a les escoles orientals. Si bé les escoles xineses poden emascarar els blaus i la tristesa dels seus nens amb coreografies sumptuoses, l'aridesa artística dels números d'animals fa encara més insofrible la privació de llibertat de les criatures salvatges i l'absurd d'exhibicions que ja no tenen res d'actual.

Mapa per a un debat encara jove

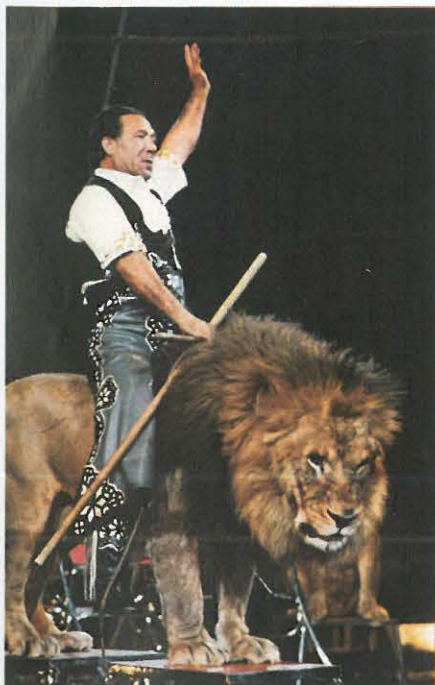
El problema encara és més greu quan s'insinua una utopia contemporània que va més enllà del circ: és possible una relació home-animal, i per tant necessàriament de submissió, que exclogui la violència? Aquest debat, que només es planteja des de fa unes desenes d'anys, encara és massa jove, i les seves conseqüències pràctiques són una

▼ Foto: Bernhard Paul, presenta algunes vegades el número d'ossos mecànics del Roncalli.

La més gran domadora d'ossos polars, l'alemanya Ursula Böttcher, ens va deixar el 2 de març passat. Per una estranya broma del destí, pocs dies després, a Colònia, en aquell dipòsit d'iconografia circense que és el circ Roncalli, que es trobava a la ciutat per inaugurar la temporada 2010, citava el número de la seva cèlebre compatriota a través de la paradoxa dels ossos "ecològics", per als quals es va erigir una gran gàbia a la pista. Eren animals de roba, privats de les olors i del perill, però rics igualment de suggestió i de mitologia circense. Juntament amb els insectes humans d'Ovo, del Cirque du Soleil, i amb els pops gegants dels circs aquàtics d'Itàlia, no és potser l'última utopia possible del "circ amb animals"?

▼ Pablo Noel. Foto: arxiu Ramon Bech.

confusió de protestes, reivindicacions, prohibicions, abusos i conflictes que desemboquen en dues formes d'hostilitat: la dels circaires que veuen com a "enemics" uns ciutadans que lluiten per causes benèfiques, i la dels proteccionistes, que rarament aprofundeixen en la inexactitud dels llocs comuns. La manca de preparació dels circaires per al debat ecològic és tan evident com cega és la freqüent deriva proteccionista.

La sostenibilitat de l'explotació del món animal als circs generalment no va més enllà que els altres camps de domini de l'home sobre l'animal en captivitat, entès com un bé material del qual en deriven uns guanys. Així doncs, per què el circ és menys tolerable? L'animal d'espectacle revela una explotació econòmica més escandalosa, ja que està lligat a aquell "temps lliure" dedicat a l'oci que la cultura molt sovint

considera superflu i estèril partint de la idea del treball i la productivitat. Per tant, circ és igual a explotació. Això es dona al mateix temps que la majoria de famílies considera que, en una carpa, els fills encara es podran emocionar veient bèsties salvatges; sens dubte és una experiència cultural important, però només pot ser formativa si la presentació de l'animal no és una distorsió etològica i cultural respecte del que volem transmetre com

a coneixement i consciència de l'univers. I l'estètica del circ, per desgràcia, rarament permet aquesta comprensió. El circ és un món d'èmfasi i exageració que no està fet només de Knies, Nones, Tognis i La-ceys, per als quals la relació entre l'home i l'animal és un moment elegant d'art pur, gairebé igualitari i sa en la seva anomalia de pecat original. Per a la majoria, el circ és un món on els mitjans són vagues, la cultura gairebé absent, i encara hi ha menys escrúpols pel que fa a ensinistrament i presentació; com passa amb la moda dels "circs aquàtics", molts dels quals presenten els animals en modalitats més semblants a una monstrositat de ciència ficció que a una sensibilitat ecologista envers el món marí. D'altra banda, el contrast i l'exageració són l'essència del circ.

"Un circ sense animals no és un circ": les cares d'una utopia

La infància, amb els seus records, és una arcàdia que fa molt de mal deixar enrere. Quan es diu que "no pot existir el circ sense animals", d'una banda es fa una afirmació que no té sentit si no és per un aferrament nostàlgic, vista la feliç direcció humana de les arts circenses. De l'altra, és veritat que moltes famílies lliguen la identitat cultural de la seva mateixa existència a la relació amb els animals. Us podeu imaginar Grüss o Casartelli sense animals? No.

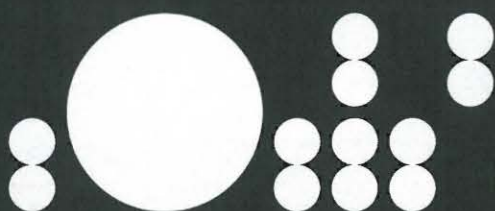
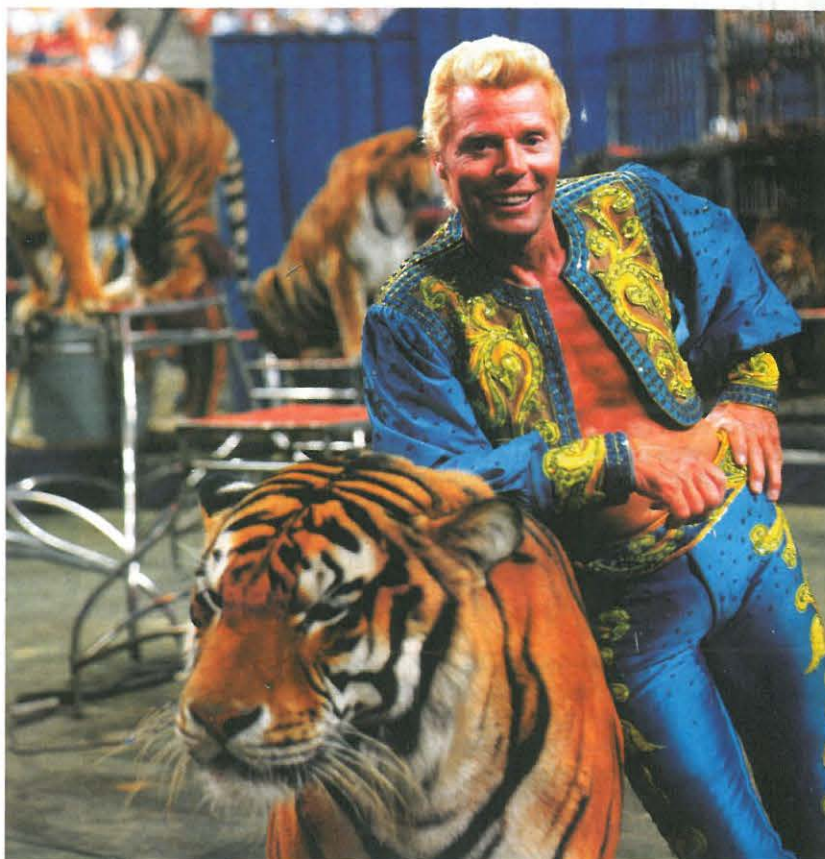
Quina és, doncs, la solució del problema? De segur que és no en les prohibicions i les lleis, sinó en una selecció natural que probablement durarà desenes d'anys. En aquesta selecció, les normes seran cada vegada més estrictes i més anòmals els resultats artístics: llevat dels pocs casos d'interès real, l'art del domador es troba en vies d'extinció sense remei, víctima, també, de la manca de creativitat.

Mentrestant, esperem que els millors circs continuïn bellugant-se en la recerca qualitativa de la relació artística entre home i animal, i que els pitjors desapareguin de la capa de la Terra. Per a aquests

casos, que les prohibicions i els controls siguin cada vegada més restrictius! Si moltes ciutats europees prohibeixen l'entrada als circs, la culpa és de molts empresaris els espectacles i els zoos dels quals són insostenibles. Esperem no tornar a veure exemplars solitaris d'animals necessitats de socialització, com elefants, girafes o hipopòtams, ni fotografies cruels de cadells, i alegrem-nos de la pràctica desaparició definitiva de les pistes d'alguns exemplars sensibles de micos i óssos, com també de la progressiva reducció dels grups d'elefants, víctimes, massa sovint, de cuidadors gens tendres. Així mateix, no pot ser sinó positiu l'estupor que provoca trobar-se davant d'uns recintes per a feres actualment extingits de circs com el Krone o el de Moira Orfei. Però fins quan les ciutats tindran espai encara?

No creiem que el circ s'hagi de concentrar en la lluita per mantenir els animals (per molt notables que siguin les implicacions econòmiques), sinó a mirar-se el ric potencial del seu propi futur. En el cas probable de la desaparició total dels domadors, difícilment plorarem res fora del seu temps, que ja vam exaltar en la seva última edat d'or. Però el que és cert és que davant del vernís lluent del Cirque du Soleil trobarem a faltar amb nostàlgia, com davant d'una plaça de bous deserta, tota la veritat i la ferocitat del circ contingudes en una merda d'elefant.

► Gunther Gebel-Williams.
Foto: arxiu Ramon Bech.

MERCAT DE LES FLORS

DANSA I ARTS DEL MOVIMENT

TEMPORADA 2009/10

LA DIFICULTAT I EL RISC DEL FUNÀMBUL

ES CONVERTEIX EN UNA EMOTIVA COREOGRAFIA

Les Colporteurs

Le fil sous la neige

8, 9, del 12 al 16 i del 19 al 23 de maig

Abonaments i preus reduïts Consultar www.mercatflors.cat

Yvonne Kludsky

Ensinistradora d'elefants

▲ Foto: Jesús Atienza.

Nascuda Yvonne Kruse, filla dels ensinistradors Gösta Kruse i Joan Fowles, Yvonne Kludsky és una persona elegant i ponderada, molt allunyada del caràcter d'alguns circenses tradicionals. Escolta amb respecte els arguments dels animalistes, però defensa amb convicció la validesa de la feina amb animals artistes.

per Jordi Jané

N'hi ha que diuen que Carl Kludsky, l'oncle del teu marit, viatjava amb gairebé un miler d'animals. Tant han canviat els temps? Viatjar amb animals és molt costós, cal una infraestructura molt potent i molt organitzada. Però jo no sabria viure sense els meus animals, perquè són part de la família. Em defineixo com esposa, mare, artista, i amiga i ensinistradora d'animals. I, a més, animalista. Però animalista amb sentit comú.

Vols dir que els detractors dels animals al circ no tenen sentit comú? No és ben bé això. Ja fa uns quants anys, una amiga em va dir que el moviment animalista s'acabaria convertint en un problema molt seriós per al circ. Els circaires tenim molta feina, anem molt amunt i avall i no tenim gaire temps per organitzar-nos i defensar-nos. La meua amiga tenia raó: els animalistes estan demostrant que són uns fanàtics, però han agafat molta força i ens compliquen enormement la feina. Ells sí que estan organitzats. Han aconseguit que els media els facin cas i que els polítics els tinguin por. A Catalunya, els cirks amb animals tenen molts problemes perquè no hi ha absolutament ningú que els defensi. Les prohibicions municipals encapçalades per l'ajuntament de Barcelona reflecteixen una total falta de criteri i atempten contra el dret a treballar dels artistes amb animals. Les prohibicions no són cap solució; el que calen són inspeccions que comprovin si es tracta bé o no els animals. I, si és el cas, sancionar.

Hi ha enquestes que indiquen que l'opinió de la societat europea està di-

vidada al 50% entre els que volen circ amb animals i els que no. Europa és una democràcia. Si es comprova que els animals estan ben tractats, el públic ha de tenir el dret i la llibertat de triar el circ que li vingui més de gust.

Quan els animalistes critiquen les condicions en què viatgen i treballen els animals, quin tant per cent de raó tenen? Jo he nascut i crescut al costat d'elefants i altres animals, per tant parlo amb coneixement de causa. Hi ha dues coses primordials, amb els animals: paciència i respecte. Primer són ells que no pas nosaltres. Viatgem respectant-los els horaris de menjar, beure i descansar. Són un membre més de la família. Per exemple, hi juguem a cuit i amagar, que els agrada molt: de cop i volta deixem l'elefant sol, perquè ens busqui. Quan ens retroba, està tan content que ens abraça amb la trompa. Ara bé: és molt sacrificat. Quan te'n vas de vacances, pots deixar el gos, el gat o el periquito a algú que se'n cuidi, però un elefant a qui el deixes? Bo i així, és un sacrifici que compensa, perquè són molt afectuosos. Ara hi ha normatives que regulen el trasllat dels animals, però ens imposen unes aturades que no tenen ni cap ni centener. Ningú millor que els circaires per saber què és el que necessiten les bèsties. I com i quan ho necessiten.

A partir de les meves experiències de joc i comunicació amb gats, gossos, tórtres i altres bèsties, tinc la teoria (més que una teoria és una idea embrionària) que la relació entre humans i animals pot contribuir a desenvolupar,

no tan sols el cervell, sinó també l'espectre emocional dels animals. I trobo que el circ és un àmbit perfecte, per a aquesta mena de relació. Ja fa molts anys que el metge suís Heini Hediger (1908-1992), considerat el pare de la zoobiologia, va començar a parlar de les possibilitats d'enriquiment mental dels animals als parcs zoològics. Al zoo, els animals no desenvolupen el cervell perquè no s'han d'espavilar per a res: el menjar, el refugi, la seguretat, tot, ho tenen garantit. Hediger va comprovar, entre d'altres coses, que els animals ampliaven les seves capacitats i el seu to vital si s'havien de buscar el menjar que els cuidadors els amagaven prèviament. Al circ, els animals es desenvolupen físicament i cerebralment si els estimes a fer coses noves a partir de les seves capacitats innates: si les foques poden mantenir pilotes en equilibri sobre el morro i encertar les anelles que els llança l'ensinistrador és perquè aquests exercicis deriven dels jocs que fan amb les seves cries.

Parla'm una mica de la teua família i la vostra història. El meu pare era suec i venia de família de circ. Treballava amb els elefants del circ Bertram Mills, a l'Olympia de Londres. La mare era anglesa. No venia del circ, però treballava amb elefants i cavalls. Entre la gent de circ tenia fama de ser una dona guapíssima, el pare la va voler conèixer i mira, es van enamorar. Jo vaix néixer el 1956 a Nottingham, durant una gira del Bertram Mills. Quan el 1964 Cyril i Bertram Mills van tancar el circ, vam treballar un any per Itàlia i del 66 al 73 vam girar amb el Cirque Pinder.

▲ El circ encara és un espai de convivència entre diferents espècies animals. Foto: Payaso Enrico.

Als meus primers records de menuda sempre hi ha elefants. Sempre sortia a les fotos del circ i en publicitat a les revistes. Jo volia ser ensinistradora, però no vaig començar a treballar amb elefants fins al 1973, ja que el pare em va fer estudiar comerç perquè tingués una sortida professional, per si de gran no m'agradava prou el circ. En acabar els estudis me'n vaig anar dos anys a Blackpool a aprendre patinatge sobre gel i vaig debutar al circ d'Àngel Cristo sobre Gel el 1975 o el 76. Treballant a Portugal amb l'Àngel Cristo vaig conèixer el meu futur marit, George Kludsky, acròbata a la gronxadora russa i membre d'una família txeca famosa pels números amb bicicleta. Els Kludsky havien viatjat arreu d'Europa amb circ propi i 28 elefants, però després de la segona Guerra Mundial els comunistes els ho van requisar tot i van obligar el meu sogre, que n'era el director, a treballar d'operari en una fàbrica de gas.

El 1979, el meu marit i jo vam crear un número amb un gos i un elefant. Era una vella idea del meu pare, que havia mort el 1973, a només 45 anys. Amb aquest número, en Georges i jo (ara també el nostre fill Martyn) hem treballat a gairebé tots els circs d'Europa i hem actuat a l'Scala Barcelona, el Benidorm Palace i el Melià de Mallorca. Hem participat dos cops al festival de Montecarlo, dos al de Massy i dos al Golden Circus. Acabem d'arribar d'una gira per França amb el Medrano, ara rodem *Balada trista de trompeta* amb Àlex de la Iglesia i el 29 de març serem a la Gala de l'Union des Artistes, al Cirque d'Hiver de París.

Fa 30 anys que anem amb el mateix número, però fem coses diferents: espots publicitaris, cavalcades, cinema... I classes de natura per a nens i per a invidents, que des del punt de vista pedagògic és molt interessant i un contacte molt enriquidor. També hem treballat amb orangutans al Ríoleón Safari d'Albinyana, on fem el

número amb estètica safari seguit d'una conferència-col·loqui amb el públic.

Abans que parlàvem de les foques, em deies que per desenvolupar noves aptituds en els animals cal primer observar-los molt per conèixer-ne les tendències naturals, que són diferents entre exemplars de la mateixa espècie. Un animal té reaccions molt elementals, com els nens quan són petits. La clau és observar-los per poder potenciar els seus dons naturals, les coses que ja fan espontàniament. Per exemple, sempre em pregunten com ensenyem a ballar els elefants. És molt senzill: a ells, per rentar-se, els agrada tirar-se terra o sorra al llom amb la trompa, i després se sacsegen per espolsar-se-la. Si mentre ho fan tu els dius "Shake!", en el moment que els posis una manta una mica rasposa a sobre i els diguis "Shake!", l'elefant es posarà a ballar al ritme de la música. Mira que és senzill!

EL REI DE LA MÀGIA

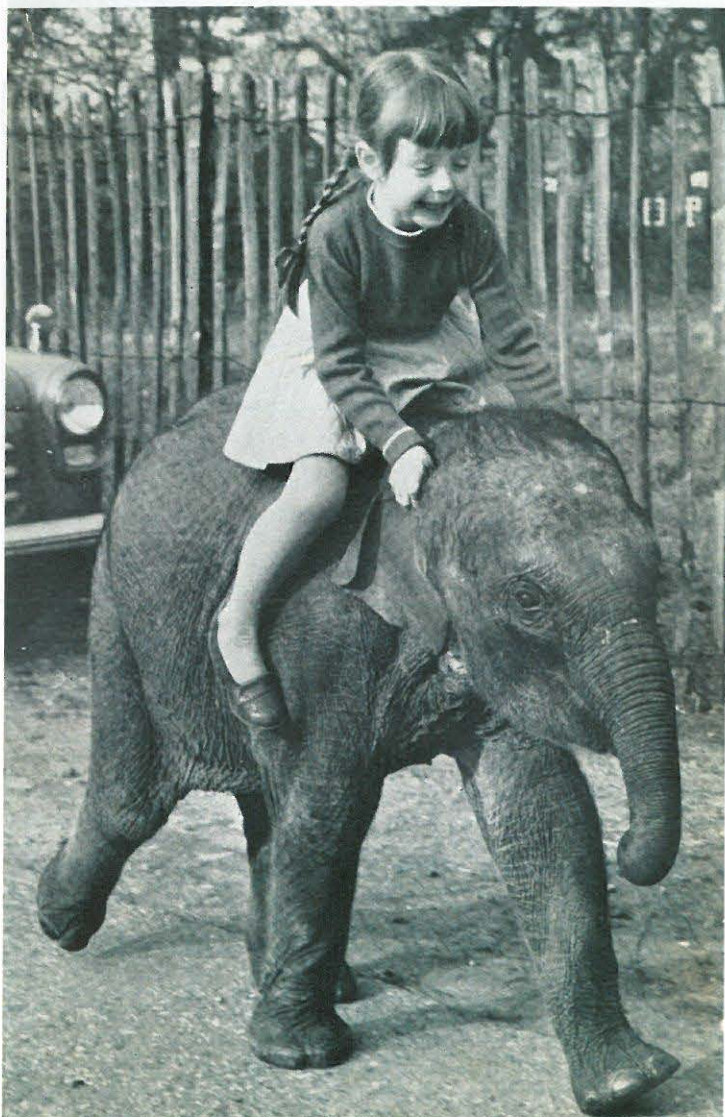
 C/. de la Princesa, 11
 T/Fax 933 193 920
 08003 Barcelona
 info@elreydelamagia.com
 Tot per a l'Il·lusionisme

Gestió cultural especialitzada en circ

CÍRCOL

www.circol.cat
 Tel. 630.610.146

Va de CÍRCOL

Sé que fa uns quants anys la doctora Marthe Kiley-Worthington va publicar un estudi en què sostenia que alguns animals s'hi diverteixen, treballant al circ. Aquesta etòloga va fer l'estudi per encàrrec de la RSPCA (The Royal Society for the Prevention of Cruelty to Animals), una organització anglesa que es dedica, entre altres coses, a fer dossiers pedagògics per a escolars en què afirmen que els animals de circ pateixen dolor i estrès. Al seu estudi, Kiley-Worthington constata que, després de 3.000 hores d'observació científica, ha arribat a la conclusió que, com passa amb alguns éssers humans (cita els atletes i els artistes de circ), a alguns animals els agrada el rep-te d'aprendre noves habilitats físiques.

La RSPCA té raó, quan afirma que l'animal aprèn aquestes habilitats amb dolor i estrès? Els feu fer coses contra natura? La gent que no sap de què va (com els animalistes) sostenen que el debout no és una posició espontània dels elefants. Ignoren que, al seu hàbitat natural, els elefants es posen drets per abastar les fulles altes dels arbres. És una aptitud genètica. El que fem al circ és potenciar-los aptituds com aquesta, però ho fem gradualment, anant pas a pas i sense forçar-los, perquè la bèstia no prengui mal: el primer any d'ensinistrament només els ensenjem a seure al tamboret, per reforçar-los la musculatura abdominal. Al segon any, amb la musculatura formada, ja podrà alçar les potes del davant i, al tercer any ja es podrà posar dret sobre les potes del darrere.

Abans de passar a muntar els números, cal començar per les beceroles: que reconguin el seu nom, que aprenguin a venir quan els crides, a parar-se... Cal tenir en compte que els elefants tenen por de tot el que els és desconegut: nens, gats, ratolins, el soroll d'una bicicleta... Els has d'acostumar a les coses que no coneixen. Per fer-li perdre la por de les bicicletes, a l'elefant que tenim ara, el meu marit li anava parlant i

▲ Yvonne amb el seu company de jocs Tamu.
Arxiu Yvonne Kludsky.

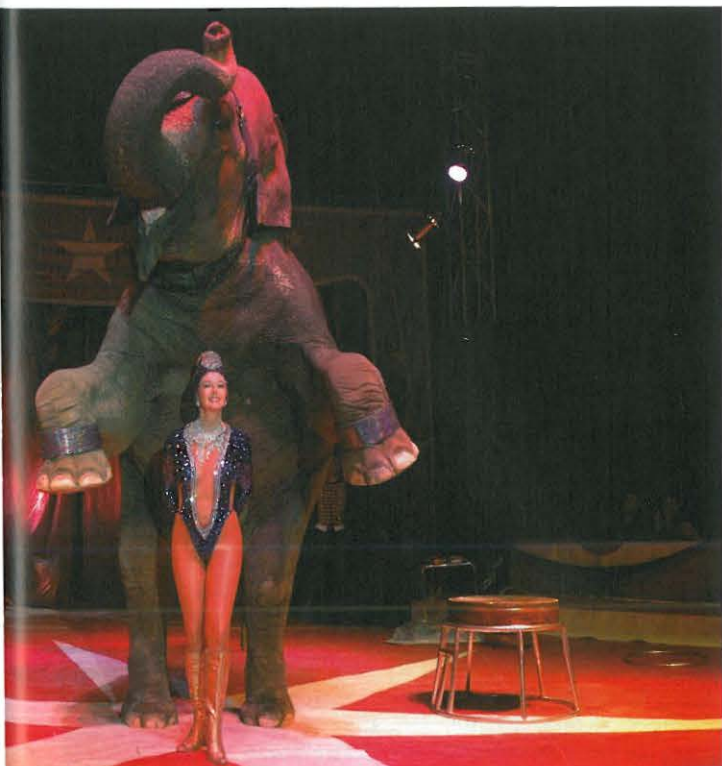
▼ Actuació d'Yvonne Kludsky als cirks Mundial i Tonelly, el 2007.
Fotos: Payaso Enrico.

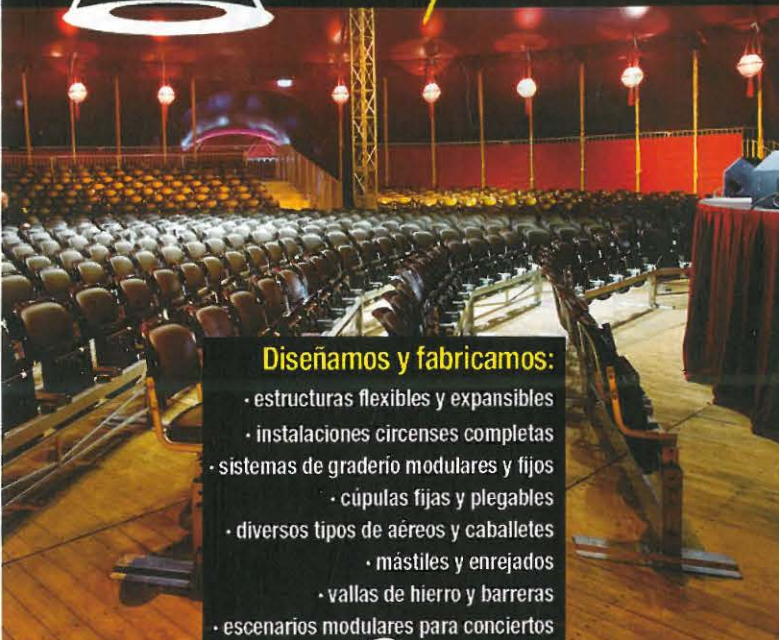
fent carícies tot donant-li pastanagues mentre jo anava girant al seu voltant dalt de la bicicleta. L'empatia amb l'animal és bàsica: perquè ell estigui tranquil, és imprescindible que ho estiguis tu.

I el tan discutit tema dels càstigs? Cal un equilibri entre el premi i el càstig, com amb les criatures. Normalment, si has sabut crear empatia amb l'animal, l'animal et vol complaure. Esclar que les seves reaccions no són racionals, i de cop i volta es descontrolen. La primera vegada els ho deixes passar, però si repeteixen l'error una segona i una tercera vegada, se'ls ha de castigar. L'animal és capaç d'entendre un càstig, perquè les seves societats són jeràrquiques. I al circ, qui mana és l'animal humà.

En un DVD que un grup animalista va subministrar a la premsa barcelonina el passat febrer (Acabem amb el sofriment als cirques), s'insisteix molt en imatges d'animals maltractats, elefants lligats amb cadenes i gronxant-se nerviosament... No negaré que hi hagi circaires que maltracten els animals, com no negaré que hi ha marits que maltracten la dona. Però de l'excepció no se'n pot fer la regla. Els animalistes tenen raó en algunes coses, però hi ha altres coses que les treuen de context, i d'altres que simplement les ignoren. Per ignorància o per mala fe es diuen coses totalment falses, com que per fer ballar els elefants els col·loquem sobre planxes de ferro calent. No fa gaire vaig convidar un animalista a passar una setmana amb nosaltres i els nostres animals perquè comprovés la realitat de la nostra relació i la nostra conducta. Encara l'espero. En general són gent que no dialoga. M'agradaria saber per què no es preocupen de com els xinesos forcen els nens i nenes que aprenen a fer circ, o com es pressiona psicològicament un gimnasta d'elit. Si s'estimen el circ tant com diuen, seria més útil que es dediquessin a defensar els drets de les persones que hi treballen, que és un tema de què no s'ocupa ningú.

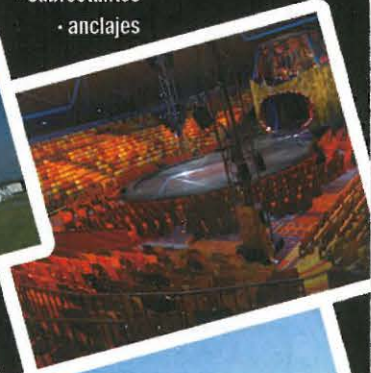
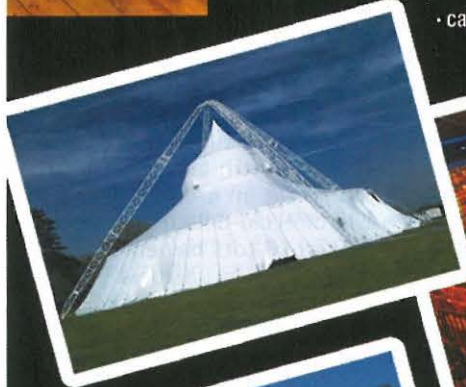

Anceschi Carlo & C. *che spettacolo...*

Diseñamos y fabricamos:

- estructuras flexibles y expansibles
- instalaciones circenses completas
- sistemas de graderio modulares y fijos
- cúpulas fijas y plegables
- diversos tipos de aéreos y caballetes
- mástiles y enrejados
- vallas de hierro y barreras
- escenarios modulares para conciertos
- cabrestantes
- anclajes

A Passion on the Move

Forty years at the service of circuses and travelling shows

Anceschi Carlo & C. snc

Via G. Marconi, 17 - 42010 Rio Saliceto (Re) - Italy

Tel. +39 0522 738071 - +39 0522 699948 - Fax +39 0522 649920

www.anceschicarlo.it - info@anceschicarlo.it

6

28

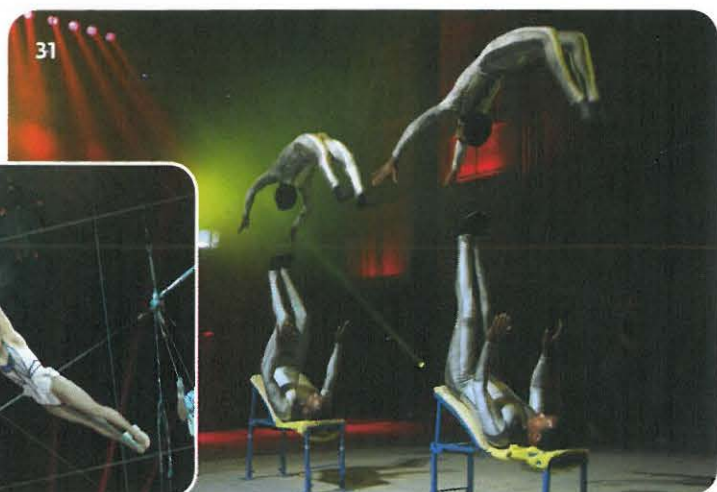
16

44

35

31

Portada: Gran ballet estatal del Circ de Moscou. II Festival Ciutat de Figueres.
Fotografia: Christophe Roullin.

Zirkòlika | N.36 PRIMAVERA 2013

5 Paraula de Circ Ensinistrament

6 Festivals Festival Ciutat de Figueres

10 Festival d'Albacete

13 Actualitat Mor Marina Tomàs Jorba Pallassos Sense 15 Fronteres celebra 20 anys

20 Entrevista Tomàs Cardús, de XY

25 Imatges pel record III Premis Zirkòlika de Circ de Catalunya

35 Festivals internacionals Festival du Cirque de Montecarlo 38 Festival Mondial du Cirque de Demain

40 London International Mime Festival 42 Cirkus Cirkus Festival de Praga

Espectacles

22 'Rien à dire', de Leandre Ribera 23 David Larible 28 'Kooza', de Cirque du Soleil 31 'Eoloh!'

16 Reportatges Presentadors de moda: Dimitri i Odoroff 32 Practicar circ és saludable

44 Circ Mèliès L'animació al circ

50 Zirkòliks Carta als pallassos

Equip

Director
Vicent Llorca

Cap de redacció
Marcel Barrera

Redacció
Lucas Escobedo, Oriol Raventós,
Davel Puente, Javier Jiménez, Rafa
Peñalver, Víctor López, Joaquim
Noguero, Anna Arnall, Raffaele de
Ritis, Nacho Sánchez i Miquel Valls.

Traducció i correcció
Anna Arnall

Fotografia
Jesús M. Atienza,
Manel Sala 'Ulls'

**Han col·laborat
en aquest número**
Josep Elías, Javier Sáinz,
Antonio Alcántara,
Amèlia Bautista, Eduard Boada
Elena Zanzu i Sara Manzano

Disseny i maquetació
D-Brainstudio.com

Zirkòlika
Apartat de correus 2008
08080 Barcelona
Tel.: 93 310 67 93

www.zirkolika.com
zirkolika@yahoo.es

Dip. Legal: B-40.687-2008
Imprimeix: Anman

twitter www.twitter.com/zirkolika
facebook www.facebook.com/zirkolika

Amb la col·laboració de:

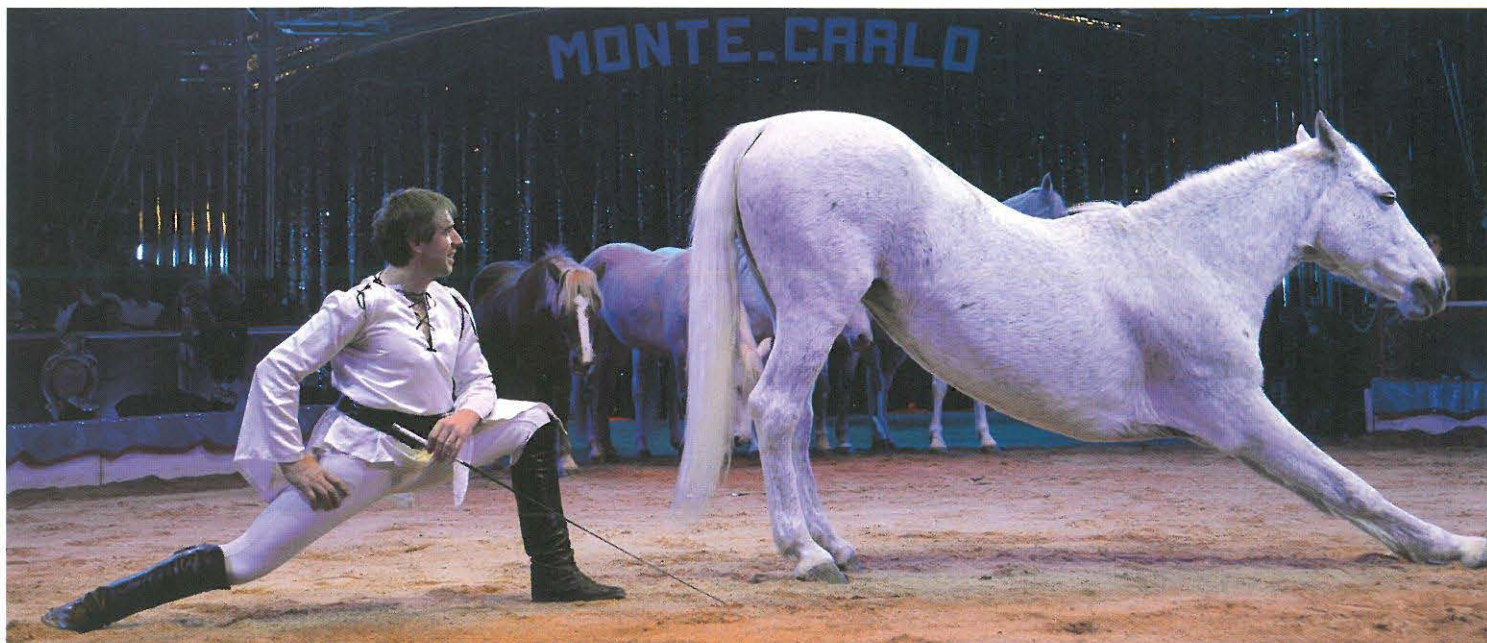
 Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

 GOBIERNO DE ESPAÑA
 MINISTERIO DE EDUCACIÓN, CULTURA Y DEPORTE

 apec
Zirkòlika és membre de
l'Associació de Publicacions
Periòdiques Escrites en Català

Ensinistrament

En català, la paraula *ensinistrament* prové de *sinistre* (del llatí, *sinister*), que es refereix a l'esquerra; mentre que, en castellà, *adiestrar* prové de *diestro* (del llatí *dexter*), que vol dir dreta.

▲ L'artista Jean-François Pignon està trencant tots els esquemes clàssics d'ensinistrament al circ. Foto: Charly Gallo.

Per Anna Arnall

L'ensinistrament d'animals ha estat present en el món del circ pràcticament des dels seus inicis. Hi ha proves documentals que constaten que 4.000 anys abans de Crist s'ensinistraven cavalls a Ucraïna; s'han descobert representacions d'acròbates eqüestres a les ciutats egípcies de Tebes i Menfis, i a Atenes i Roma s'hi prodigaven domadors. A més, aquesta presència ha perdurat al llarg del temps fins a l'actualitat: els inicis del circ modern, assentat pel genet militar Philip Astley a Londres el 1768, van ser fonamentalment eqüestres i acrobàtics; i l'Elefant d'Or del Festival de Circ de Figueres d'enguany se l'ha endut la Troupe Yakov Ekk, ensinistradors russos de cavalls.

Fixem-nos, ara, en la paraula *ensinistrar* amb el significat de comunicar a algú una destresa en algun art: en català, prové de *sinistre* (del llatí, *sinister*), que es refereix a l'esquerra; mentre que, en castellà, *adiestrar* prové de *diestro* (del llatí *dexter*), que vol dir dreta. Què ho fa això? És qüestió de política? Deixant bromes a part, tant la llengua catalana com la castellana han mantingut una clara diferència entre els mots procedents de *dexter* i *sinister*. *Dexter* és l'arrel de paraules amb connotacions ben po-

Domar, a diferència d'*ensinistrar*, està lliure de matisos malignes, ja que prové del mot llatí *domare*, que vol dir amansir, fer dòcil una bèstia o una fera salvatge

sitives i relacionades semànticament amb l'habilitat de fer coses: *adiestrar*, *adiestramento*, *derecha* (*ser la mano derecha de algúen*), *destreza*, en castellà; *destresa*, *destre*, *dreta* (*ser la mà dreta d'algú*), en català. I, per contra, *sinister* ha servit per crear la paraula *sinestro* i *sinistre* (en castellà i català, respectivament) amb el significat de desgràcia, mal averany, danys, maligne.

Per tot això, semànticament sembla xocant que la paraula *ensinistrament* signifiqui en català ensenyar alguna cosa a algú. D'aquí que hagin sorgit altres hipòtesis que desvinculin l'origen d'ensinistrament del mot llatí *sinister*: Spitzer (filòleg austríac) defensa un encreuament entre els mots llatins *insignare* i *adextare*; mentre que Joan Corominas (gran lingüista català) qualifica el verb d'arcaisme semàntic indoeuropeu.

També es podria pensar –i aquí deixo via oberta a possibles especulacions– que, abans, el fet d'ensinistrar tenia un matís negatiu (de sotmetre algú a unes ordres a

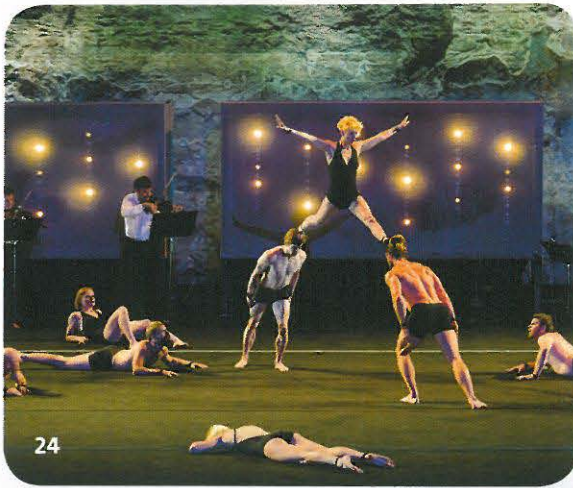
contracor), el qual s'ha anat esvaint amb el pas del temps. Tal com ha esdevingut amb la coneguda expressió *tenir mà esquerra*, que significa tenir habilitat per aconseguir les coses indirectament. I en aquest *indirectament* és on trobem el matís *sinistre*, d'intencions amagades o perverses: matís que consta en el diccionari d'Alcover-Moll (1930), però que ja s'ha esborrat en el *Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans* (2013).

Una altra paraula que en l'àmbit circense s'utilitza al costat d'ensinistrar és *domar*. I aquesta sí que està lliure de matisos malignes, ja que prové del mot llatí *domare*, que vol dir amansir, fer dòcil una bèstia o una fera salvatge. Segons aquesta definició, sembla clara la diferència entre un terme i l'altre, ja que podríem dir que per *ensinistrar* un tigre primer l'has de *domar*, fer venir dòcil. Però, a la pràctica, sembla que aquests dos termes s'usen a dreta i a sinistra i caldria fer un estudi exhaustiu per observar-ne els usos.

SUMARI

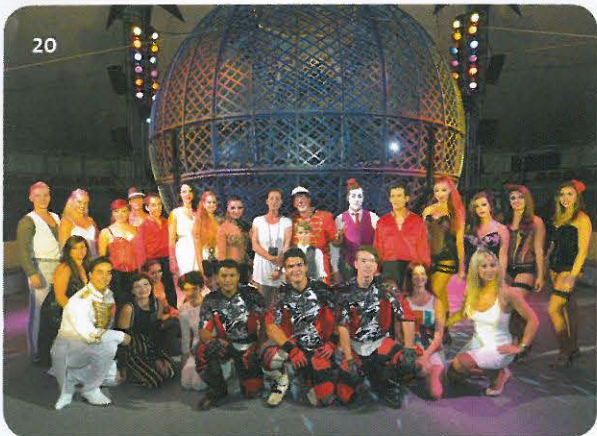
16

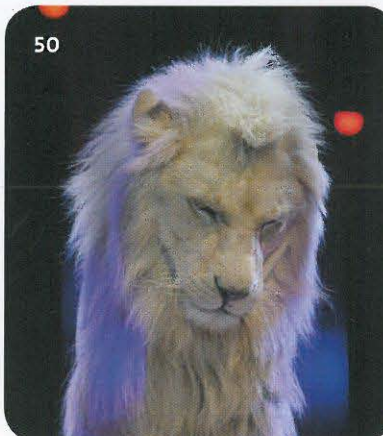
24

32

20

50

28

Portada: Equip artístic del 18 Circ d'Hivern.
Fotografia: Jesús M. Atienza.

Zirkòlika | N.38 TARDOR 2013

Paraula de circ

5 Perxa xinesa

Tema de portada:

6 Circ d'Hivern de l'Ateneu Popular de 9 Barris (Barcelona)

Reportatge

16 Viatge amb el Cirque Bidon
44 Perfil: Jorge Albuérne

Entrevista

28 Miguel Ángel Moreno 'Bolo', president de l'Associació de Circ d'Andalusia (ACA)

Espectacles

20 'Abracadabra', de Circo Quimera
24 'Opus', de Circa
25 'Retalls', Central del Circ
25 'Matx de Pallassos', de Circ Cric

25 'My!Laika', de Popcorn Machine

Pistes coreogràfiques

46 Toni Mira

Festivals

26 V Festival de Circ de Terrassa
32 XVIII Fira de Circ al Carrer de la Bisbal d'Empordà
34 Mirabilia International Circus & Performing Arts Festival

36 VII Festival Internazionale del Nuovo Circo Funambolika

38 XXXVI European Juggling Convention (EJC)

Circ Mèliès

40 Cine i màgia (I)

Zirkòliks

50 Sobre els animals al circ

Equip

Director
Vicent Llorca

Cap de redacció
Marcel Barrera

Redacció
Lucas Escobedo, Amèlia Bautista, Oriol Raventós, Davel Puente, Javier Jiménez, Rafa Peñalver, Víctor López, Joaquim Noguero, Anna Arnall, Raffaele de Ritis, Nacho Sánchez i Miquel Valls.

Traducció i correcció
Anna Arnall

Fotografia
Jesús M. Atienza, Manel Sala 'Ulls'

Han col·laborat en aquest número
Quim Elias, Josep Elias, Luis Montero (fotografia).

Disseny i maquetació
D-Brainstudio.com

Zirkòlika
Apartat de correus 2008
08080 Barcelona
Tel.: 93 310 67 93

www.zirkolika.com
zirkolika@yahoo.es

Dip. Legal: B-40.687-2008
Imprimeix: Anman

[twitter](https://twitter.com/zirkolika) [www.twitter.com/zirkolika](https://twitter.com/zirkolika)
[facebook](https://facebook.com/zirkolika) [www.facebook.com/zirkolika](https://facebook.com/zirkolika)

ZIRKOLIKA
Revista de les Arts Circenses

apec
Zirkòlika és membre de l'Associació de Publicacions Periòdiques Escrites en Català.

L'Ajuntament d'Igualada (Barcelona) prohibeix els números d'animals

Tristesa i indignació

Col·lectiu d'Amics del Circ amb Animals (*)

(*) Ramon Bech, Josep Elías, Quim Elías, Joan Soler-Jové, Josep Torreguitart.

PARTICIPA A LA REVISTA!

Ens interessa la teva opinió sobre l'actualitat del circ. Escriu els teus comentaris o envia'ns les teves fotografies a zirkolika@yahoo.es.

Participa i ja veuràs!!

Animaria les protectores a conèixer la gent del circ i veure com estimen els seus animals artistes

malabaristes, trapezistes, però sí que és veritat que la prohibició d'animals artistes ha estat un perjudici per al panorama del circ."

Diuen que es pot anar al Circ a Copons, al Tortell Poltrona i al Cirque du Soleil. No tenim res a dir d'aquestes empreses; però aquesta gent que argumenta, entre moltes altres mentides, que la legislació europea prohibeix el circ amb animals, la seva ignorància és insultant. Alguns ho creuen i, sobretot molts polítics ben poc formats, s'ho empassen.

Circs europeus

Tenim circs europeus de gran prestigi, tots amb animals actuant-hi. N'anotem els següents: Cirque Arlette (França), Cirque Knie (Suïssa), Cirkus Krone (Alemanya), Circus Aros (Àustria), Cirque Bouglione (Bèlgica), Circus Arena (Dinamarca), Zippos Circus (Gran Bretanya), Circo Togni (Itàlia), Cirkus Zobra (Noruega), Circus Renz (Holanda), Cirkus Brazil Jack (Suècia), entre molts altres.

Animaria aquestes persones de les protectores a conèixer la gent del circ i veure com estimen els seus animals artistes, que són part de la seva vida. Sens dubte, els aprecien més que no pas molta gent que tenen mascotes tancades en un pis, balcons o encadenades i que els abandonen per anar de vacances, segons reconeix la mateixa Associació Protectora d'Animals de l'Anoia (APAN).

Què ha fet el circ amb animals al determinat partit polític que en demana la prohibició? Sembla que només sigui pura demagogia. Malauradament, els han fet cas altres polítics, els quals s'avenen a fer la guerra al circ més tradicional i mundialment acreditat.

▲ Un número de feres al circ. Foto: Charly Gallo/Festival de Montecarlo.

Alguns ajuntaments catalans, entre els quals el d'Igualada, s'han apuntat a la moda de prohibir els espectacles de circ amb animals. Aficionats com Quim Elías, fill del fundador i director de la revista *Circo*, han opinat a la revista *Zirkolika* a favor dels circs amb animals. D'altra banda, l'especialista Marcel Barrera ha estat molt crític amb les prohibicions, primer, en el diari *El Punt* i, després, com a cap de redacció de la revista *Zirkolika*. Barrera també ha estat crític amb alguns circs que no fan res per evitar que aquesta prohibició s'estengui com una taca d'oli i que estigui acabant a Catalunya amb una manera d'entendre el circ. L'alcalde de Barcelona, el senyor Xavier Trias, semblava que ho canviaria, però, de moment, res de res.

Els defensors dels animals es queixen dels abusos que els circenses fan de les bèsties. Tot plegat, un bon guirigall sense solució política! La ignorància és molt atrevida! França, Alemanya, Suïssa, Finlàndia, Suècia, Noruega són països

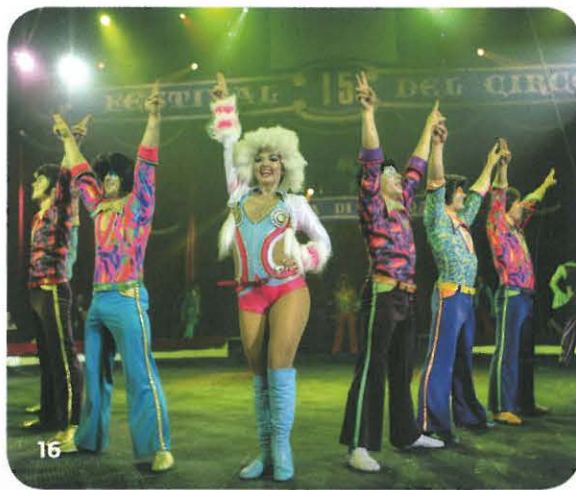
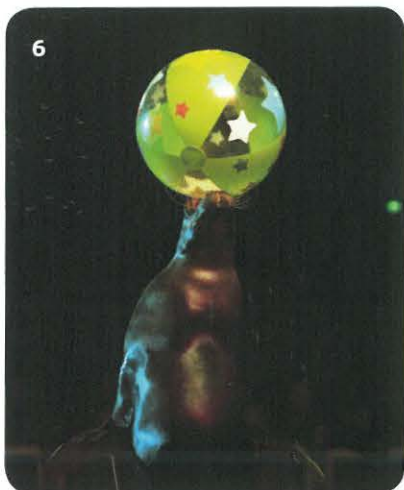
amb grans circs i tots amb feres. Sembla que no hem de donar cap lliçó a totes aquestes nacions, moltes amb el partit dels verds en tasques de govern pel que fa a protecció d'animals. Però no senyor, en aquest nostre país hem de ser més papistes que el Papa i enfilant-nos al gronxador de la ignorància promovent normatives, no fos cas que no fòssim tan progress com els de Barcelona, que van ser els primers a prohibir els circs amb feres, mentre fan xous amb dofins i foques al zoo.

És curiós: a l'hora de parlar de circ de qualitat sempre som els mateixos quatre gats, però a l'hora d'aixafar-lo amb normatives absurdes s'hi apunta tothom.

Al final, només podran anar a un circ (que no serà un circ) els que puguin pagar el preu exagerat que tenen les entrades. Tristesa i indignació! Al final, s'ho carregaran tot!

"Nosaltres —explica Carles Raluy, fill de la igualadina Marina Tomàs Jorba— mai ens hem basat en els animals, ja que som un circ de pallassos,

SUMARI

Portada: 36è Festival Internacional de Circ de Montecarlo
Fotografia: Edwright Images

Zirkòlika | N. 39 HIVERN 2013

Paraula de circ

- 5 Terminologia animal

Tema de portada

- 6 Catalunya:
el circ amenaçat

Actualitat

- 10 Mor el domador
Wolfgang Holzmair
44 El Circ Raluy
estrena el nou
espectacle 'Boom'

Circs en gira

- 25 Circo 'Alegría', de
Di Lello Productions

Opinió

- 44 Circ i lleure: una relació
precària

Festivals

- 16 XV Festival Internacional
de Circ Ciutat de
Latina (Itàlia)
19 XXVI Festival du Cirque
Actuel CIRCA

Entrevista

- 22 Germans Marton
36 Lomi Szil, president de
l'Associació de Professionals
del Circ de la Comunitat
Valenciana

Espectacles

- 28 'Séquence 8', de Les 7
Dolgts de la Main
29 'Manicomio', de El Circo
de los Horrores
30 'Clockwork', de Sisters

Reportatge

- 34 Tortell Poltrona, Premio
Nacional de Circo
38 Els efectes curatius
de la pista
40 El nou valor del
'quickchange'

Pistes coreogràfiques

- 46 Marta Carrasco

Circ Mèliès

- 48 Cine i màgia (II)

Equip

Director
Vicent Llorca

Cap de redacció
Marcel Barrera

Redacció
Lucas Escobedo, Amèlia Bautista,
Oriol Raventós, Davel Puente,
Javier Jiménez, Rafa Peñalver,
Joaquim Noguero, Anna Arnall,
Raffaele de Ritis, Nacho Sánchez
i Miquel Valls.

Traducció i correcció
Anna Arnall

Fotografia
Jesús M. Atienza, Manel Sala 'Ulls'

Han col·laborat en aquest número
Anna Badia, Christian Hamel,
Dario Duranti, Javier Sáinz, Luis
Montero (fotografia) i Christophe
Roullin (fotografia).

Disseny i maquetació
D-Brainstudio.com

Zirkòlika

Apartat de correus 2008
08080 Barcelona
Tel.: 93 310 67 93

www.zirkolika.com
zirkolika@yahoo.es

Dip. Legal: B-40.687-2008
Imprimeix: Anman

[www.twitter.com/zirkolika](https://twitter.com/zirkolika)
 www.facebook.com/zirkolika

ZIRKOLIKA
Revista de les Arts Circenses

Zirkolika és membre de l'Associació
de Publicacions Periòdiques
Escrites en Català.

Contra les prohibicions als circs

L'any 2010, la domadora d'elefants Yvonne Kludsky, que viu a Catalunya i és un exemple de respecte i bon tracte als animals, va fer unes declaracions a Zirkòlika que han resultat ser profètiques. Kludsky afirmava que el moviment animalista s'acabaria convertint en un problema "molt seriós" per al circ, que mentre els animalistes "han aconseguit tenir molta força i que els polítics els tinguin por, els circaires tenen molta feina, van molt amunt i avall i no tenen temps per organitzar-se ni defensar-se dels atacs". El temps li ha donat la raó. Tres anys després, una iniciativa parlamentària basada en arguments de l'associació animalista Libera i presentada per cinc dels set partits polítics amb representació al Parlament de Catalunya (CiU, ERC, PSC, ICV-EUiA i CUP) proposa una modificació de la llei de protecció dels animals que prohibeixi els circs amb animals.

En primer lloc, lamentar que una proposta d'aquesta envergadura s'hagi fet sense consultar prèviament cap dels actors principals del circ a Catalunya, com el Circ Raluy, el Circ Cric, l'Associació de Professionals de Circ de Catalunya (APCC), el Festival Internacional de Circ de Figueres o el Circo Americano. L'admissió de l'error d'alguns partits polítics no serveix de res si no va acompanyat d'una retirada de la proposta.

En segon lloc, contràriament al que diuen algunes formacions polítiques, prohibir els animals al circ no apropa Catalunya a Europa, l'allunya. De fet, el president de l'Associació Europea de Circs (ECA), Urs Pilz, assegura en aquestes pàgines que no coneix cap país que prohibeixi els animals al circ per llei. França, país capdavanter en les arts circenses, ha optat des de fa anys per una regulació exigent que permet treballar als domadors que la compleixin. Anglaterra, on el debat es va plantejar a la Cambra dels Comuns, s'ha optat finalment per no prohibir els animals. Creiem que a Catalunya una regulació específica és la solució per mantenir l'art de la doma amb la necessària garantia de protecció dels animals.

Cal exigir que el debat que hi haurà al Parlament de Catalunya sigui plural i serveixi per conèixer el criteri d'experts independents en un tema molt complex que sempre es tracta de manera simplista i a remolc de les tesis animalistes. L'historiador italià Raffaele de Ritis ha plantejat en alguna ocasió la paradoxa que suposa que, just quan els animals estan en mi-

▲ El domador rus Vladislav Goncharov. Foto: Christophe Roullin.

llors condicions als circs, la pressió per prohibir els circs amb animals sigui més forta que mai.

Cal qüestionar algunes afirmacions del preàmbul de la proposició de llei del Parlament català, com quan es diu que "és voluntat de la societat catalana" prohibir aquests espectacles. No s'ha fet cap enquesta ni estudi d'opinió que corrobori una frase tan categòrica. A Alemanya, una enquesta a peu de carrer va donar una clara victòria (83%) als partidaris dels circs amb animals. A més, cal subratllar que, a Catalunya, la proposta de prohibir els animals als circs no compta amb el suport popular que sí va tenir la prohibició dels toros.

Aquesta revista està oberta a qualsevol manifestació circense. Durant quasi deu anys hem explicat i defensat els nous llenguatges circenses com una manera de fer avançar aquest art i obrir-se a nous horitzons i estètiques. També hem explicat i defensat el circ amb animals de qualitat com una aposta per mantenir una manera d'entendre el circ que no té per què canviar. La defensa de les tradicions, si aquestes es fan amb el respecte a tothom, també són un valor. Creiem, a més, que les administracions públiques, de la mateixa manera que estan obligades a impulsar la nova creació, també haurien de protegir el circ modern, que va néixer el 1768 com un espectacle amb cavalls, és a dir amb animals, i que actualment es troba amenaçat per iniciatives com les del Parlament de Catalunya i per unes associacions animalistes poc dialogants i amb excessiu zel proteccionista.

Els partits justifiquen la prohibició perquè als circs, els animals "estan sotmesos a violents mètodes d'ensinistrament basats en el càstig i la privació d'aliment i aigua". Acabem amb unes altres paraules d'Yvonne Kludsky, que dóna una imatge a les antípodes de la que tenen els partits polítics i és un exemple de l'empatia que poden tenir els éssers humans amb els animals al circ: "Jo he nascut i crescut al costat d'elefants i d'altres animals, per tant parlo amb coneixement de causa. Hi ha dues coses primordials amb els animals: paciència i respecte. Primer són ells que no pas nosaltres. Viatgem respectant-los els horaris de menjar, beure i descansar. Són un membre més de la família. Per exemple hi juguem a cuit i amagar, que els agrada molt: de cop i volta deixem l'elefant sol perquè ens busqui. Quan ens retroba, està tan content que ens abraça amb la trompa".

| Terminologia animal |

Per Anna Arnall

L'autora repassa terminologia sobre els animals al circ i recorda que el crític Sebastià Gasch deia que els animals també són artistes

Qui diu circ pensa en acròbates, pallasos i malabaristes, però també pensa en feres, cavalls i elefants. "Els animals també són artistes", deia el crític de circ Sebastià Gasch en les seves cròniques circenses, i és que només cal recordar els números dels paquiderms Colonel Joe al circ Krone, de Synda al circ Alexis Grüss o els lleons d'Alexander i Martin Lacey.

El món dels animals al circ genera un degotall de termes infinit, en què hi ha cabuda totes les expressions que s'utilitzen des que arriba l'animal al circ fins que acaba l'espectacle, passant per les ordres utilitzades durant l'ensinistrament, les denominacions de les figures acrobàtiques i el tipus d'indumentària que s'utilitza.

Galop a la romana, amazona, alta escola, genet, cavallista, doma mixta, doma suau o doma etològica, només són quatre fulles de l'enrevessat arbre de la terminologia circense de l'àmbit eqüestre. I què en sabem del lèxic relatiu als animals exòtics? I què inclou exactament el concepte d'*animal exòtic*? Segons el diccionari francès *Les mots du cirque* (Éditions Belin 2001), l'adjectiu *exòtic* abraça tots els animals del circ que no pertanyen a l'ecosistema on vivim i que no són ni feres (lleons, tigres, panteres) ni animals domèstics; per tant, es refereix a camells, llaumes, rinoceronts, cangurs, cocodrils i elefants, entre molts altres. S'ha escrit poc sobre la terminologia utilitzada en números amb aquests animals i les obres lexicogràfiques d'aquest àmbit no són abundants.

Són diverses les raons que fan que la terminologia circense del món animal estigui poc fixada. En destaco un parell: d'una banda, el nomadisme de la majoria de circs amb animals ha fet que sigui un sector social tancat i de difícil accés; de l'altra, Catalunya i Espanya no han estat precisament el bressol de gaires domadors ni d'espectacles circenses amb animals, els quals han nascut i s'han desenvolupat en regions com els Estats Units, el Regne Unit, França i els països de l'est.

▲ El Circ Raluy va presentar un número de lloros l'any 2004. Foto: Jesús M. Atienza.

▲ Un número de cavalls en llibertat al Circo Americano (2012). Foto: Jesús M. Atienza.

De l'est, concretament, provenen paraules com *djiguites* (acrobàcies a cavall dutes a terme per cosacs). *Debout* (posició dempeus d'un animal), *alta escola* i *volteig* (modalitat d'hípica consistent a fer figures acrobàtiques dalt d'un cavall) il·lustren la influència de la llengua francesa sobretot en l'art d'ensinistrar animals. I del món anglosaxó, arriben termes com *jockey* o *box*. A causa de l'especificitat dels termes i com que l'àmbit en què s'utilitzen és molt reduït, és molt important abordar el debat i la fixació

d'aquesta terminologia amb la col·laboració estreta entre lingüistes i experts en circ (artistes i crítics de circ), tal com ho ha fet el TERM-CAT en la seva primera entrega del *Diccionari de circ*: una obra que recull termes de les especialitats circenses de l'acrobàcia, els aeris i l'equilibriste, i que representa el primer lèxic especialitzat de referència en el sector circense. Des d'aquí li dono la benvinguda i espero que ben aviat pugui incloure terminologia de l'àmbit dels animals artista.

Ofensiva al Parlament de Catalunya contra els circs amb animals

Catalunya: El circ amenaçat

Per Marcel Barrera | Fotos Jesús M. Atienza

▲ Número de foques al Circ Raluy (2001). Números com aquest es prohibiran si prospera la reforma de la llei de protecció dels animals.

Fins ara, quan es preguntava per la situació del circ a Catalunya, les respostes eren recurrents: falta de circuits, dèficits en la formació, precarietat... Però des que el 29 d'octubre passat cinc dels set partits polítics del Parlament de Catalunya (CiU, ERC, PSC, ICV-EUiA i CUP) van presentar per sorpresa una iniciativa legislativa per prohibir els circs amb animals, hi ha una altra resposta possible. Que com es troba el circ a Catalunya? Doncs amb la cara morada, com la que deixa la plantofada del contraaagust a l'agust, amb el cos fent tentines i a punt del KO. És a dir, veient les estrelles.

Durant els pròxims mesos, previsiblement el mes de febrer del 2014, es debatrà una modificació de la Llei de protecció dels animals. El preàmbul de la proposició assenyala que els circs, quan preparen els números, "obliguen els animals a comportar-se d'una forma to-

La proposta de CiU, ERC, PSC, ICV-EUiA i CUP equipara el circ amb animals amb les baralles de galls, les matances públiques d'animals o el tir al colom

talment contrària a la seva natura i són sotmesos a violents mètodes d'ensinistrament basats en el càstig, la privació d'aliment i d'aigua". El text també assenyala que "és desig de la societat catalana" prohibir aquests espectacles i que "les exhibicions d'animals en els circs dona una visió de la realitat distorsionada i un missatge educatiu negatiu".

Després d'aquesta declaració dels partits polítics, un manifest impulsat per Amics del Circ amb Animals va aconseguir reunir en

pocs dies les signatures d'algunes de les nissagues circenses més importants de l'Estat, molt poc habituades a actuar conjuntament: Faggioni (Circo Americano), Rossi (Circo Italiano), Quiros (Circo Quiros), Forgione (Circo Wonderland), Gottani (Circo Gottani) i Folco (Eurocirco). El manifest denuncia la "persecució" que hi ha a Catalunya contra un espectacle "democràtic i participatiu" i rebutja la necessitat d'aquesta proposició, ja que els circs "compleixen" al peu de la lletra la legislació sobre el "benestar dels animals que hi ha en l'àmbit autonòmic, estatal i europeu".

El ressò del manifest contra la prohibició ha travessat fronteres i ha rebut el suport del circ anglès Smart, del redactor en cap de *Le Cirque dans l'Univers*, Christian Hamel, i d'una de les persones més influents del circ a Itàlia, Moira Orfei. Per la seva banda, Urs Pilz, president de l'European Circus Association (ECA)

i director artístic del prestigiós Festival Internacional de Circ de Montecarlo, ha qualificat la proposta de "bestiesa" i s'ha mostrat disposat a venir a Catalunya a defensar els circs amb animals (vegeu pàgina 9).

A Catalunya la proposta també ha posat els circs en peu de guerra i ha unit, almenys per una vegada, el Circ Raluy, el Festival Internacional de Circ Ciutat de Figueres, l'Associació de Professionals de Circ de Catalunya (APCC) i el Circo Americano. Tots ells podrien passar pel Parlament durant els pròxims mesos per evitar que tiri endavant una reforma legislativa que convertiria Catalunya en l'únic territori de la Unió Europea que prohibeix tots els animals, inclosos els números d'animals domèstics com gossos, gats o cavalls, l'origen del circ modern.

Concretament, la modificació de la llei proposa incloure una nova prohibició a l'article 6 de la Llei de protecció dels animals amb el redactat següent: "Els espectacles de circ amb animals, que inclou la prohibició d'instal·lació a tot el territori de Catalunya". Aquesta prohibició s'afegiria a les ja existents: baralles de gossos, baralles de galls, matances públiques d'animals, atraccions fírls giratòries amb animals vius lligats i tir al colom.

Però per què justament ara es volen vetar els animals al circ? Els toros estan prohibits a Catalunya des de l'any 2010. El circ es veu ara com un pas més en les pretensions animalistes, tot i que darrere de la iniciativa no hi ha una demanda popular com la que hi va haver amb els toros, amb més de 400.000 firmes que en demanaven la prohibició. En alguns països on s'han fet enquestes, com a Alemanya, la majoria de la població defensa els circs amb animals.

Molts ajuntaments catalans, 99 en total, han aprovat els últims deu anys mocions contra la presència dels circs amb animals, i ara es vol blindar per llei aquestes prohibicions i ampliar-les a tots els animals. La iniciativa parlamentària té el seu origen en les eleccions catalanes de novembre de l'any 2012, quan l'associació animalista Llibera, en el marc de la campanya Catalunya Lliure d'Animals al Circ (CLAC), va arrencar d'alguns d'aquests partits el compromís per modificar de nou la Llei de protecció dels animals i incloure-hi el circ, que n'havia quedat exclòs l'any 1998 per falta de consens entre els partits. En la documentació que Llibera va lliurar als partits per convèncer-los de la prohibició s'hi veuen fotografies de gàbies i elefants amb ferides, tot i que els polítics consultats no recorden que s'especifiqués ni el lloc ni tampoc l'any de les imatges. En tot cas, no es coneixen a Cata-

▲ L'últim número d'elefants que ha pogut presentar el Circo Mundial a Barcelona (2003).

Les prohibicions a Catalunya van començar l'any 2004 a Barcelona i s'han estès com una taca d'oli durant quasi una dècada

lunya processos judicials contra els circs per maltractaments. És més, hi ha casos que expliquen l'empatia que pot arribar a tenir un elefant amb una persona, com el de la domadora Yvonne Kludsky amb el seu paquíderm (vegeu *Zirkòlika* núm 24).

A la majoria de ciutats de Catalunya ja no es poden presentar de facto números amb animals salvatges. El fenomen va començar l'any 2004 a Barcelona i s'ha estès com una taca d'oli durant quasi una dècada. Però la proposta del Parlament de Catalunya va més enllà de la normativa de Barcelona, ja que si acaba veient la llum verda suposaria la prohibició de nombrosos números de circ que s'han vist els últims anys, com el de Paolo Folco al Circo Alegria, un dels números de gossos més gran d'Europa; el número de volteig a cavall de la *troupe* russa Yakov Ekk, que va obtenir l'or al Festival Internacional de Circ de Figueres; o la divertida entrada amb un gat del pallaso Lluís Raluy 'Lluïset', el qual creu que aquesta proposta és "un abús de poder".

La situació, segons comenten els circs, voreja l'absurditat. Amb el redactat actual també estaria prohibit l'espectacle de Blai Mateu Le

sort du dedans, que del Premi Nacional de Circ i Premi Ciutat de Barcelona el 2010 passaria a la llista negra dels espectacles prohibits. En canvi, la prohibició no afectaria el nou espectacle de Mateu, *Mazùt*, que es va presentar al Mercat de les Flors, on apareix un gos, o el número amb un colom que el mag belga Sébastien Dethise va presentar a l'Ateneu Popular de 9 Barris el passat mes d'abril durant un cabaret. El text només fa referència als circs i no a altres espais escènics com als teatres o espais públics. Precisament aquesta separació entre els circs i la resta d'espais escènics també ha indignat el sector. Mentre que per Carlos Raluy és una clara "discriminació", pel president de l'APCC, Joan Ramon Graell, la reforma "criminalitza" els circs ja que se'ls associa amb el maltractament animal i això és "absolutament fals". Segons Graell, "molts circs cuiden millor els cavalls que la Guàrdia Urbana de Barcelona".

Per la seva banda, Genís Matabosch, director del Festival Internacional de Circ Ciutat de Figueres i president de Circus Arts Foundation, es pregunta en un article publicat al portal d'informació circense *Infocirco* "quina és la mà negra que persegueix els circs amb animals i quins interessos econòmics hi ha al darrere", alhora que denuncia la "incoherència" d'una proposta que fa que pretenguin "amputar el circ del seu creador, el cavall, però no passi això a les hípiques, fires del cavall o clubs de polo. La ignorància -acaba l'article- és atrevida i són aquestes les contradiccions d'una societat hipòcrita moguda pels interessos econòmics que se sent poderosa davant els fràgils".

▲ Un cocodril durant una funció del Circo Mundial a la plaça de toros Monumental de Barcelona (2003).

L'APCC, que reuneix prop de 300 socis, entre els quals hi ha el pallasso Tortell Poltrona del Circ Cric, també va respondre amb rapidesa contra la proposta de cinc dels set partits que conformen l'arc parlamentari català. Només s'han desmarcat de la proposta el Partit Popular (PP) i Ciutadans (C's), les mateixes formacions que defensen les corrides de toros. Poques hores després de la presentació al Parlament, els cinc partits rebien un comunicat de queixa de l'APCC que apostava per tractar el circ "amb criteris artístics i lluny de prohibicions". El mateix comunicat s'ha enviat a molts ajuntaments que s'han pronunciat contra els circs amb animals a través de simples mocions.

L'APCC té en els seus estatuts fundacionals la defensa de totes les manifestacions del circ, inclòs el circ amb animals, però arran d'aquesta notícia ha decidit obrir un debat intern. L'associació és conscient que hi ha divisió d'opinions entre els associats i que cal una posició "unívoca" per presentar al Parlament quan es debati la modificació de la llei, segons explica el gerent de l'APCC, Alfred Fort.

El Circ Raluy, per la seva banda, ha lamentat que els partits hagin tirat pel dret: "És una mesura molt polèmica i a nosaltres ningú no ens ha consultat, és indignant", segons Carlos Raluy, que afegeix que la iniciativa els pot "perjudicar", ja que tenen dos números amb animals contractats per als pròxims mesos.

El circ critica les prohibicions i demana que no se'l criminalitzi. Els polítics posen una línia vermella en els animals salvatges.

La imatge dels cinc partits polítics al costat del president de Libera, Carlos López, ha provocat molt malestar i recorda la polèmica ordenança de Barcelona contra els circs amb animals salvatges, que també es va aprovar sense consultar cap circ. Josep Rull, diputat de Convergència i Unió (CiU) al Parlament, ha reconegut a Zirkòlika "l'error" de no haver consultat els circs abans de firmar la proposta. "Reconeixem que ens hem equivocat, però el sistema que tenim és molt garantista i no s'aprovarà res si algú no se sent molt escollat", diu Rull. Per la seva banda, Hortènsia Grau d'Iniciativa per Catalunya-Verds (ICV-EUiA) va dir, en un intent de calmar el malestar del circ, que "és possible que hi hagi modificacions durant el tràmit parlamentari" i que es "millorarà" l'actual redactat de la proposta. "Ara s'ha escoltat el sector animalista i després s'escoltaran altres posicions", segons Grau.

Esquerra Republicana de Catalunya (ERC), com ja va fer a Barcelona, lidera la proposta per prohibir els circs amb animals. El diputat Xavier Amorós ha indicat que en la fase de debat parlamentari s'escoltaran totes les per-

sones afectades, però que ha arribat l'hora de "fer un pas endavant en la defensa del benestar dels animals". Encara que s'hagi mostrat partidari de prohibir "tots els animals", no descarta replantejar en la fase parlamentària la prohibició genèrica "només si escolta opinions convincents". En canvi, des de C's, la diputada Carina Mejías ha indicat que està "en contra de convertir Barcelona en una ciutat de censura" i ha criticat la proposta de prohibir els animals ja que "limita la creativitat". El PP no ha volgut fer declaracions tot i la insistència d'aquesta revista, i la Candidatura d'Unitat Popular (CUP) no ha trobat el temps per fer-ho.

El tomb al Parlament a favor de les tesis animalistes es deu en bona part al canvi de posició de CiU i PSC. Els seus portaveus consideren que prohibir els animals al circ és una conseqüència de "l'evolució d'una societat que no vol veure animals engabiats" i aposta per altres espectacles, alhora que "acosta Catalunya a Europa". Rull i Terrades admeten que el text és un "punt de partida" i que "tot es pot replantejar", excepte els animals salvatges als circs, en què CiU i PSC hi posen una línia vermella.

L'enduriment de CiU al Parlament contrasta amb l'Ajuntament de Barcelona, que el novembre del 2011, pocs mesos després de guanyar l'alcaldia, va admetre que "no li agrada" l'ordenança que prohibia els animals salvatges al circ aprovada per PSC, ERC i ICV el 2003. En el context del que semblava una tímida obertura de l'Ajuntament de Barcelona per ser més flexibles amb els circs després de molts anys de polèmiques, el director del Circo Mundial, José María González, assegurava aquest octubre al Festival de Latina (Itàlia), on feia de jurat, que els animals tornarien a Barcelona "aviat".

Mauro Faggioni, director del Circo Americano, una empresa catalana amb seu a la localitat de Vila-sacra (Girona), es va assabentar "per la televisió" de la intenció de prohibir els animals al circ, si fa no fa com l'APCC, el Circ Raluy i el Festival de Figueres. Faggioni advoca per una "regulació" que obligui a tancar tots els circs que no la compleixin i que "s'estableixi l'espai que han de tenir els animals així com el nombre de cuidadors". "Estem a favor que se'ns exigeixi més, però no que prohibeixin els animals, això és totalment absurd. Quan els cavalls no actuen a la pista estan als boxs, com en una hípica. A més, els animals en un circ tenen més espai que en un zoo. Quin sentit té prohibir els animals al circ i permetre els espectacles de dofins al zoo de Barcelona?", es pregunta Faggioni.

Urs Pilz, President de l'Associació Europea de Círcs (ECA)
i director artístic del Festival Internacional de Circ de Montecarlo

"Les famílies volen circ amb animals"

Per **Marcel Barrera**

Urs Pilz, home fort del circ, està disposat a anar al Parlament. Només posa una condició: que els círcs donin bons exemples de com tracten els animals.

Els pròxims mesos el Parlament de Catalunya debatrà una proposta impulsada per cinc partits polítics (CiU, ERC, PSC, ICV i CUP) sobre la prohibició dels círcs amb animals. Quina és la posició de l'Associació Europea de Círcs (ECA)?

Per a nosaltres el que passa a Catalunya és nou. No conec cap país que tingui prohibits per llei tots els animals al circ. La nostra posició és molt clara: fer això és una bestiesa. Hi ha molts ensinistradors d'animals a Europa que fan molt bé la feina i que tenen els animals en bon estat de salut i sense estrès. Molts d'aquests animals tenen una qualitat de vida superior als que estan als parcs zoològics i això es pot demostrar pel fet que els animals del circ viuen més anys que els del zoo. La feina que fan aquests ensinistradors és bona i s'hi dediquen molt. Òbviament, com a ECA i també com a Federació Mundial del Circ sota la presidència de la princesa Estefania, estem a favor del benestar dels animals i a favor que els països facin una reglamentació de manera que tothom que la compleixi tingui dret a tenir animals. A Espanya, els círcs tradicionals han de poder presentar els animals perquè les famílies volen veure animals.

Durant els pròxims mesos hi haurà un debat sobre la prohibició dels animals al circ i es cridaran molts experts. Estaria disposat a anar al Parlament de Catalunya a defensar el circ amb animals?

Sí, és clar, sempre que pugui trobar-me amb gent important que prengui decisions. Ja he dit que com a ECA volem fer actes en diversos països i evidentment això també ho podríem fer. Però necessitem el suport dels círcs espanyols, perquè si no tenim bons exemples de benestar animal als círcs serà molt difícil. Tots els països han de tenir exemples positius que ens serveixin per dir: "mireu, és així com s'ha de tenir cura dels animals". Si això passa, llavors lluitarem. Hem de provar que a Espanya hi ha bones pràctiques. L'ensinistrador Martin Lacey, que actuarà al Circo Mundial a València, ensinistra en les millors condicions en què es poden tenir els animals salvatges, però és un artista estranger que ve a l'Estat espanyol.

O sigui que el primer pas seria posar-se en contacte amb círcs espanyols, obtenir casos en què es tracten bé els animals i amb això podria anar al Parlament?

Estaria absolutament disposat a anar-hi, sí.

▲ El president de l'ECA, Urs Pilz. Foto: Centre de Presse de Monaco/Charly Gallo.

Els partits polítics catalans fan servir paraules molt dures per descriure el tractament dels animals als círcs: que no els alimenten, que estan aterrits, malalts...

És clar, és el que es diu a tot arreu, però aquesta és només una part de la història i per això necessitem l'altra. Necessitem poder aportar exemples de bon tractament als animals, perquè hi ha moltes organitzacions que durant els últims 30 anys han treballat molt per fer fotos, vídeos i proves per després presentar-los contra els círcs i els ensinistradors. Hi ha una organització americana, PETA, que ara mateix està projectant a Berlín una pel·lícula d'un elefant que estava en captivitat a Hawaii... fa 23 anys! Aquesta gent té molt de poder i són fanàtics que treballen per aconseguir treure els animals del circ. El que necessitem són proves que també hi ha exemples positius.

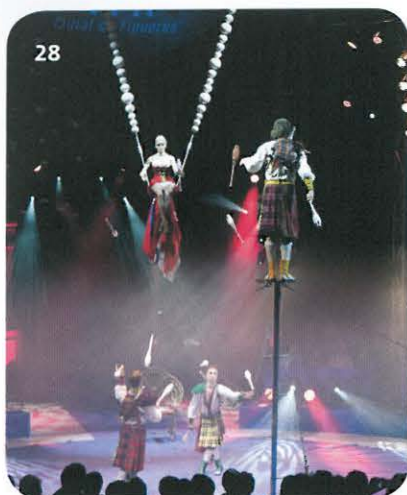
Està dient que els círcs espanyols han de reaccionar, perquè el que passa és que estan acceptant la situació sense dir res.

Sembla que als círcs, mentre puguin continuar endavant amb el que tenen, no els importa el futur. De fet, l'error més gran l'han comès els mateixos círcs, perquè si s'haguessin comportat com caldria, moltes coses no haurien passat i l'altre bàndol no tindria tantes proves per promoure aquest tipus de lleis. Per altra banda, sabem que la població, incloses les famílies espanyoles, volen el circ clàssic amb animals. A Alemanya, fa tres anys vam fer una enquesta als carrers, no als círcs, i el 85% de la gent estava a favor dels animals al circ. A l'ECA ens vam gastar diners per fer aquesta recerca i els círcs interessats també ho haurien de fer. El senyor González [director del Circo Mundial] i altres haurien de lluitar i no esperar que altres lluitin per a ells.

Per què els animalistes tenen influència sobre els polítics?

És una qüestió de diners i també hi ha una part de moda. L'ecologisme i els partits verds estan de moda, i els polítics volen aconseguir rèdits amb això. No ho fan pas perquè estiguin interessats en el benestar dels animals, sinó per al seu propi benefici.

SUMARI

28

32

40

15

22

44

Portada: 10è Aniversari ZIRKÒLIKA
Dibuix: Jorge Ochagavia

Zirkòlika | N. 40 PRIMAVERA 2014

6	Tema de portada	32	38è Festival Internacional de Circ de Montecarlo	35	Els artistes emergents Darío Dumont i Joel Martí	44	Pistes coreogràfiques
	10è Aniversari Zirkòlika						Circ i ballet màgics
12	Actualitat	22	Reportatge	36	Espectacles	46	Circ Mèliès
	La Vela reneix a Sabadell		IV Premis de Circ Zirkòlika		AAART!, 15 Circ d'Hivern de l'Ateneu Popular 9Barris		Pel·lícules de Cirque du Soleil
15	Festivals	42	El circ contra les prohibicions	36	Cabaret Petrificat, d'Escarlata Circus	48	Zirkoteca
	36è Festival Mondial du Cirque de Demain	38	Imatges inèdites del Club de Clowns Cultural	37	Navidades en el Circo Price, del Circo Price		El Circo de los saltimbanquis, de Lluís Raluy
28	III Festival Internacional del Circ Ciutat de Figueres	40	Mor Miss Mara	37	Smashed, de Gandini Juggling	50	Zirkòliks
							La Fanfàbrica

Equip

Director
Vicent Llorca

Cap de redacció
Marcel Barrera

Redacció
Anna Arnall, Anna Badia, Amèlia Bautista, Xavier Barral i Altet, Lucas Escobedo, Javier Jiménez, Joaquim Noguero, Rafa Peñalver, Davel Puente, Oriol Raventós, Raffaele de Ritis, Nacho Sánchez i Miquel Valls

Traducció i correcció
Anna Arnall

Fotografia
Jesús M. Atienza, Manel Sala 'Ulls'

Han col·laborat en aquest número:
Piti Español, Sara Manzano, Jorge Ochagavia, Rolf Lehmann, José Gallego, Elisabeth Almeda i Miquel Moreno

Disseny i maquetació
D-Brainstudio

Zirkòlika
Apartat de correus 2008
08080 Barcelona
Tel.: 93 310 67 93

www.zirkolika.com
zirkolika@yahoo.es

Dip. Legal: B-40.687-2008
Imprimeix: Anman

[twitter](https://twitter.com/zirkolika) www.twitter.com/zirkolika
[facebook](https://facebook.com/zirkolika) www.facebook.com/zirkolika

ZIRKOLIKA
Revista de les Arts Circenses

apc
Zirkòlika és membre de l'Associació de Publicacions Periòdiques Escrites en Català

Companyies, artistes i aficionats rebutgen la prohibició dels circs amb animals i demanen als partits polítics del Parlament de Catalunya una regulació

El circ desperta

En les dues pàgines següents reproduïm un extracte de les intervencions que es van escoltar al Col·legi de Periestes de Catalunya el passat 5 de febrer, durant una roda de premsa que va tenir un gran ressò mediàtic i que va estar organitzada pel periodista Marcel Barrera conjuntament amb Rafael Arencón, del Grup de Defensa dels Animals al Circ. Per primera vegada el sector del circ es va unir per expressar el rebuig unànim a la proposta de cinc formacions polítiques (CiU, ERC, PSC, ICV-EUiA i CUP) de prohibir els circs amb animals a Catalunya.

CARLES RALUY | Circ Raluy

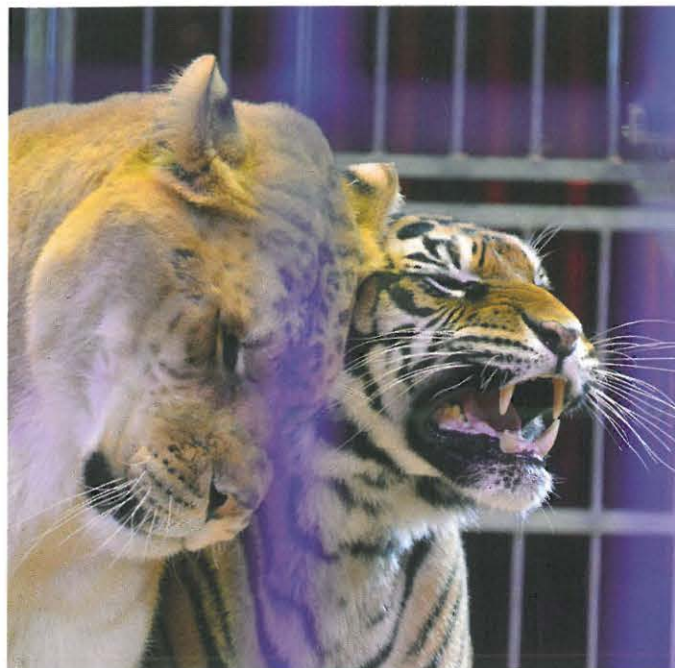
Veient els esdeveniments em faig preguntes que espero que ajudin a reflexionar sobretot els polítics, que tenen a les seves mans, potser sense saber-ho, el destí d'una bona part del món del circ. Es pot esborrar el circ de la història? Ens podem permetre el luxe de la desaparició del circ com a referent històric i cultural? Potser no. Alguns ens demanem: té futur el circ? Responent a aquesta pregunta algú va contestar que mentre hi hagi nens al món, el circ serà etern. Jo afegeixo: mentre al món hi hagi circs, hi haurà animals.

El fanatisme dels anomenats animalistes està basat en l'afany de preservar, ensenyar i estimar el món dels animals? O només està basat en actituds negatives respecte als que estimem, compartim i mostrem al món la vida dels animals des d'una altra perspectiva? Em demano si no estem davant d'un cas de discriminació contra el circ. No deixa de ser curiós que mentre es promocionen activitats en zoos o curses de cavalls, on els animals paguen un preu molt alt pel seu esforç, els animalistes posen l'accent en el món del circ. Ho fan potser perquè no som poderosos, perquè som dèbils i no ens podem defensar?

La intenció és prohibir només els animals en el circ i no en altres recintes. Si és així, el Circ Raluy podria plantejar-se canviar el seu nom. Si ens diguéssim Teatre Raluy, podríem portar animals. Curiós, no?

Per experiència, us dic que si algú estima i cuida bé els animals són els seus propietaris, els domadors i els cuidadors dins dels circs. En aquest debat sobre els animals sembla que hi ha un cert atac contra el món del circ. Com a home de circ no vull renunciar a continuar ennoblint l'art del circ amb bonics números d'animals, des de la qualitat, la dignitat i el respecte.

Senyors polítics, i m'adreço especialment a Josep Rull (CiU), Oriol Amorós (ERC), Jordi Terrades (PSC), Hortènsia Grau (ICV-EUiA) i Quim Arrufat (CUP), no oblidin que el circ preserva la cultura, el circ és cultura i no hauria de ser un blanc perfecte dels animalistes.

▲ El Parlament debatrà si es prohibeixen per llei els números de feres. Foto: Festival de Montecarlo.

GENÍS MATABOSCH

Festival Internacional del Circ de Figueres.

L'atac és tan important i la falsedat de tal magnitud que ha estat capaç de fer seure en una mateixa taula els representants de les diferents parts, molt disperss, del nostre sector. Una prohibició no serà mai un pas endavant en una societat presumptament avançada, i menys una prohibició que neix sense tenir en compte el sector i que pretén enfortir-se a través de la demagògia, el populisme i la pretesament correcció política. Avançar és regular i, des de fa molts anys, els agents de medi ambient dels Mossos d'Esquadra i les delegacions comarcals dels departaments de ramaderia de la Generalitat han fet i fan una tasca exemplar.

Si es prohibissin els animals, el Festival Internacional que organitzem passaria a ser l'únic dels setze festivals internacionals que hi ha al món que es veu amputat dels seus animals artistes. En la segona edició del festival, vam tenir reiteradament manifestacions en què ens acusaven de maltractadors dels cavalls dels cosacs. Que curiós que mesos després, a la mateixa ciutat, hi vivíem un torneig medieval a cavall i ningú no en va escriure ni una paraula. És un exemple de la persecució injusta que viu la gent del circ. Aquestes persones [els animalistes] van adreçar cartes directes a tots els nostres patrocinadors en què els coaccionaven de posar-los en una llista negra d'empreses que donaven suport a un esdeveniment en què deien que s'amagava un reiterat maltractament sobre els animals del Circ de Moscou. Això és un atac directe a l'honorabilitat.

Conec el circ des de ben petit. Allà he vist que les històries d'amor més maques passaven entre animals i persones. Sincerament, el que es vol fer és una autèntica animalada i en aquest cas la paraula és ben justificada. L'animalada està fora del circ, l'animalada passa en llocs on es decideixen propostes de llei des d'una absoluta ignorància del sector.